

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. II. De Helvetiis, Gallicâ gente, antiquissimis temporibus in
Germaniam transgressis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

heic recensui, quamcuratissimè ac summâ cum fide exposuit. Prima pars continet populos, quos Romani armis, bellis, atque trophæis pervagati sunt, ad Albim usque flumen, quibus auctor addidit, trans Albim proximos à septemtrionibus, *Fosos*, atque *Cimbras*. Primam autem hanc partem adgressurus, hoc instituti habuit, uti, à fontibus Danubii incipiens, Rheni ripam proximaque decurreret: dein, Oceani litore Albiisque ripâ lectâ, tandem in sinum Germaniæ defineret. quod consilium de Rheno disertè ipsemet in dicto libro indicat, his verbis: *Propior (ut, quomodò paullo antè Rhenum, sic nunc Danubium sequar) Hermundurorum civitas*. Hoc igitur institutum nos quoque servabimus; quò ipse auctor commodiùs faciliùsque explicari possit. simulque & alias quasdam nationes adjiciemus, ab auctore nostro præteritas.

CAP. II.

De HELVETIIS, Gallicâ gente, antiquissimis temporibus
in Germaniam transgressis.

INTER Danubium, Rhenum, Mœnumque amneis, quinam Germanici nominis populi ab initio incoluerint, incertum est. Auctor noster HELVETIOS, Gallicam gentem, quondam ea loca tenuisse tradit, in libro de Germaniâ. *Validiores*, inquit, olim Gallorum res fuisse, summus auctorum divus Iulius tradit. eoque credibile est, etiam Gallos in Germaniam transgressos. *Quantulum enim amnis obsabat, quò minus, ut quæque gens ex aluerat, occuparet, permutaretque sedes, promiscuas adhuc, & nullâ regnorum potentia divisas?* Igitur inter Hercyniam silvam, Rhenumque & Mœnum, amneis, Helvetii, ulteriora Boji, Gallica utraque gens, tenuere. Idem attestatur & Dio, in lib. xxxviii; ubi sic de Helvetiis, in Galliâ à Cæsare prelio superatis, tradit: οἱ δὲ, οὐκ ἐπελήσθησαν τὴν ὄπλᾶν ἀποδόναι, πρὸς τὸν Ρῥῆνον, ὡς καὶ ἐς τὴν ἑρμιονίαν σφῶν γλῶσσην ἐπὶ τὴν δωάριον ἀεμεύσαν. Id est: *Quidam, arma tradere abnuentes, ad Rhenum versus perrexerunt; reverti se posse in antiquas suas sedes rati*. Termini igitur Helvetiorum in Germaniâ fuere, ab occasu Rhenus, à septemtrionibus Mœnus, ab ortu haud dubiè Bojohæmici montes ac saltus. id enim aperte auctor duobus modis affirmat: primùm dum Helvetios inter Hercyniam silvam, Rhenumque, & Mœnum collocat; ubi Hercyniam silvam intelligit eos saltus, qui Bojohæmum claudunt; ut suo loco demonstrabitur: deinde, quum ulteriora protinus Bojis tribuat; quos Bojohæmum tenuisse, infra ostendetur. ceterùm à meridie fuit Danubius amnis: quem licet auctor non nominet; tamen, quia nullos alios ad ejus ripam hoc tractu recenset populos, terminum fuisse Helvetiorum haud dubitandum est.

Ἐρημίων ἔρημο, id est, HELVETIORUM DESERTUM, in Germaniâ circa Nicri Danubiiq; fonteis memoratur Ptolemæo, in his verbis: καὶ ἐπὶ ἰντροέροισι, καὶ οὐαργίονες, καὶ Καρλίνοι ὑφ' οὓς οὐίασσι, καὶ ἡ τῶν Ἐλημίων ἔρημο, μίχρη τῶν εἰρημίων Ἀλπίων ὄρειων. Hoc est: *Prætereaque Intuergi, & Vargiones, & Caritni; sub quibus Vipsi, & Helvetiorum desertum, usque ad dicta Alpium juga*. Ptolemæus heic à septemtrionibus ad meridiem versus populos enumerando progreditur: quamvis malè ac longè alienis sitibus dictos populos collocet; ut suo loco patebit. Alpeis verò hæc esse eos montes, qui à Danubii & Nicri fontibus in orientem versus, juxta lævam Danubii ripam porrecti, etiam nunc vulgò dicuntur incolis *die Alben*; ad finem hujus voluminis pluribus ostendam. Fuit igitur prædictum Helvetiorum desertum ad septemtrionale dictorum montium latus. unde satis longè errare ii deprehenduntur, qui id interpretantur *Martianam silvam*, Marcellino ac tabulæ itinerariæ memoratam; quæ supra fontem Danubii, ex occasu æstivo in ortum hibernum, ad lacum usque Brigantinum porrecta, vulgò nunc vocatur *Schwarz Wald*, id est, *Nigra silva*. Neque verò *ἔρημων* five *desertum* rectè interpreteris *silvam*. Ab iis Helvetiis, quos Tacitus heic collocat, nomen habuisse desertum, certum est. nam Ptolemæi tempestate nulli heic fuere Helvetii; ne Iulii quidem Cæsaris ævo; ut mox infra docebitur. Hinc est quòd Tacitus inter Hercyniam silvam, Rhenumque & Mœnum amneis, Helvetios suos collocat; nec ullam Danubii facit mentionem: scilicet, quia desertum erat, tractus planè incultus atque horridus. Ptolemæo autem desertum esse memoratum, haud mirum est. solet quidpe frequens veteribus miscere nova, cunctaque turbare.

De tempore, quando Helvetii, pulsus Germanis, loca ista inuasent, hæc ex auctorum lectione colligo. primò, Rhenum transgressi dicuntur tunc, quum Gallorum res validiores essent, quàm Germanorum; id est, antequàm Germani in Galliâ transfissent tum, eodem tempore transgressi videntur, quo Boji Bojohæmum occuparunt; aut circa id tempus.

hos

hos autem in Germaniam transisse Prisco Tarquinio Romæ regnante, auctor est T. Livius lib. v; id est, circa annum ab urbe conditâ c l; ante natum Christum 15 c.

Quàm diu Helvetii dictas tenuerint sedes, item à quibus populis pulsi in quas terras migrarint, prorsus incertum est. Pulsi fortè fuere à Germaniæ gentibus, *Marcomannis*, *Sedusis*, *Harudibus*, atque *Nariscis*: quarum priores tres ante Julium Cæsarem eadem coluisse loca, docent historiæ; ut proximo capite ostendam. De Nariscis suo loco dicitur.

CAP. III.

De MARCOMANNORUM, SEDUSIORUM, atque HARUDUM antiquissimis sedibus apud Rheni ripam, antequàm in Bojohæmum transmigraverunt.

MARCOMANNI quam regionem sub Maroboduo rege incoluerint, alii etiam fortasse ante me dispexerunt, in Bojohæmum pervenisse, satis constat. At unde profecti, & quæ antiqua eorum sedes; id parum sollicitos fuisse video, qui antehac ad Germaniæ antiquitatem commentati sunt. Proinde haud pigeat, rem altius hoc loco investigare. Velleius Paterculus, in libro II, *Nihil erat*, inquit, *in Germaniâ, quod vinci posset, præter gentem Marcomannorum: quæ, Maroboduo duce, excitata sedibus suis, atque in inferiora refugiens, incinctos Herciniæ silvæ campos incolebat. Nulla festinatio hujus viri mentionem transgredi debet. Maroboduus, genere nobilis, corpore prævalens, animo ferox, natione magis quàm ratione barbarus, non tumultuarium, neque fortuitum, neque mobilem, & ex voluntate parentum constantem, inter suos occupavit principatum; sed certum imperium, vimque regiam complexus animo, statuit, advocatâ procul à Romanis gente suâ, eò progredi, ubi, quum propter potentiora arma refugisset, sua faceret potentiissima. Et paullo post: Sentio Saturnino mandatam, ut per Castos, excisis continentibus Herciniæ silvis, legiones Bojohæmum (id regioni, quam incolebat Maroboduus, nomen est) duceret. quo loco lego, in Bojohæmum: est quidæ regio, non opidum, seu vicus. Marcomannorum gentem, sedibus suis excitam, in inferiora transgressam, incinctos Herciniæ silvæ campos id est, Bojohæmum incoluisse, ait auctor. itaque in superioribus eos antè locis constituisse, certum est.*

Quæ sunt autem illa loca, incinctis Herciniæ silvæ campis, id est, Bojohæmo superiora? Quidam è dictis modò Velleii verbis haud dubiè colligunt, in Moraviâ Marcomannos fuisse, antequàm Bojos è Bojohæmo expulerint. Sed quomodò Moravia Bojohæmo superior? Haud equidem intelligo. Logi sanè sunt, ac nugæ meræ. sequens mox auctoris verum ostendit oratio. *Maroboduus statuit, advocatâ procul à Romanis gente suâ, eò progredi, ubi, quum propter potentiora arma Romanorum refugisset, sua faceret potentiissima. Si procul à Romanis in Bojohæmum refugit, certè in Moraviâ antè haud constitit; ut quæ remotior à Romanis, quàm ipsum Bojohæmum. Alia igitur regio investiganda, in quâ egit, antequàm procul à Romanorum armis refugeret. Jul. Cæsar in Gallici belli commentario primo tradit, Ariovistum Germanorum regem in exercitu suo in Galliâ habuisse Nemetes, Tribocos, Vangiones, Marcomannos, Harudes atque Sedusios. quarum gentium tres priores, jam ante Cæsarem, Gallicam Rheni ripam coluisse, in superiori volumine demonstratum est. Ariovistum verò in Germaniâ, antequàm à Sequanis in Galliam vocaretur, Germanorum regem fuisse, extra controversiam ponitur. Nihil autem probabilius, quàm proximos sibi Sequanos in auxilium contra Aeduos vocasse Germanos. propiores verò nulli esse potuerunt, quàm qui inter Mœnum, Danubium, atque Rhenum, amneis incoluerunt. unde dilucidissimo argumento colligitur, eosdem habuisse Ariovistinum in Germaniâ regnum fincis, quos antè Helvetii. Hæc igitur antiqua MARCOMANNORUM, SEDUSIORUM, HARUDUMQUE, ac vera sedes. quos omnes*

Maroboduus, homo privatus, natione Marcomannus, quum Romæ dominationem certumque in populareis imperium animo concepisset, Augusti beneficiis auctus, in patriamque reversus, in Bojohæmum deduxit. ejus rei testis est, præter Velleium, Strabo lib. VII, his verbis: *Εἰς πάντη ἦ ἐστὶ καὶ ὁ Ἑρκυνίῳ δρυμῶς, καὶ τὰ τῶν Σουηθῶν ἔδμη, τὰ μὲν οὐκ ἄντα ἐστὶν ἔδρυμῶς ἐν οἷς ἐστὶ καὶ τὸ Βουίασμον (lege Βοιουάμον) τὸ δὲ Μαρβοδῶς βασιλεῖον· εἰς δὲ ἐκείνῳ τῶν ἀλλῶς τι μετανήσθησσι τὰ εἴδη, καὶ δὴ οὖν ὁμοθύνεις ταυτῶν Μαρκομαίνες. ἐπίσθη δὲ τῶν περιγματοῦν ἐξ ἰδιότητος, μὴ πῶς ἐν τῷ ἀμνηστικῶν ὁμοθύνων. καὶ δὲ ἦν ἐν τῶνδε, καὶ ἐνεργεῖται τὸ ὑπὸ τῶν Σεβαστῶν. ἐπιανελεῶν ἢ ἰδιώσεσσι. hoc est: In hac Germaniâ est etiam Hercynius saltus, & Suevorum gentes: quarum quedam ipsam incolunt silvam: in quibus est etiam Bojohæmum, Marobodui regia.*

in quam